

ИРИНЕЈ

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ
ЕПИСКОП ИСТОЧНОАМЕРИЧКИ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Најљубљеније Нам Свештенство и Монаштво, Синови и Кћери,
верна чада Источноамеричке епархије наше најсветије Цркве!
Са изобилном радошћу, која произилази из нашег очинског срца
Вас поздрављамо, овим најсветлијим и најподеснијим поводом
у нашој свеопштој историји, светој и световној:

**100. ГОДИШЊИЦИ ОСНИВАЊА
ПРВЕ ЕПАРХИЈЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ
У СЈЕДИЊЕНИМ АМЕРИЧКИМ ДРЖАВАМА И КАНАДИ
1921 – 2021**

*„Све има своје доба
и свака ствар под небесима има прикладно време;
Посматрао сам посао који је Бог дао људима да се њиме баве.
Наиме, све је предивно створио у прикладно време.
Чак им је и вечност ставио у срца,
али људи не могу да докуче дела која Бог чини од почетка до свршетка;
Сазнао сам да све што Бог чини остаје довека,
да томе ништа не може да се дода и да од тога ништа не може да се одузме.“*
(Књига Проповедникова: 3,1; 3,10-11; 3,14)

Небо и земља торжествују са нама данас, у данима 100. годишњице оснивања прве епархије Српске Православне Цркве, овде, на тлу Сједињених Америчких Држава и Канаде, „јер је сунце Истока целивало тло Запада“.

У овим одјекујућим звуцима идејних мисли нашег оснивача и првог администратора, светог владике Николаја Жичког и Охридског, налази се снажна вера Светог Саве, одиста, наша вера православна и хришћанска, оваплоћена у нашим српским земљама и нашим срцима, сачувана кроз нашу јединствену културу и традицију. Она је сада чврсто засађена овде, у овим, Сједињеним Државама Америчким и Канади. Вера древна, процветала је у земљи новој, испунивши тако речи Спаситеља нашег: „Ево, све чиним ново!“ (Откровење 21:5).

У ишчекивању те новине живота, доселивши се у Северну Америку наш српски народ је са собом донео и изострену свест о својој православној вери и свом наслеђу. Заједно са слободом вероисповести, са којом се тада сусрео, хитао је и да подигне цркве, и положи темеље своје новом, заједничком дому и животу. Прва српска православна црква у Америци саграђена је 1894. године у граду Џексону, у савезној држави Калифорнији, под покровитељством преподобног архимандрита Севастијана Џексонског, првог православног свештеника рођеног у Америци, и сина исељеничке породице. Цркву су подигле руке српских рудара са Западне обале, који су свој нови храм посветили Светом Сави.

Ослањајући се на трајну заштиту Светог Саве, српски имигранти молили су се у очекивању пораста нових заједница у Северној Америци. Након тога, подигнута је црква у граду Галвестону у савезној држави Тексасу, а до 1919. године основано је још 30 цркава у државама, Пенсилванији, Аљасци, Илиноису, Индијани, Мичигену, Канзасу, Монтани, Охаји, и Канади. Пре успостављања српске православне епархије у Америци и Канади 1921. године, српске парохије биле су под омофором Руске православне митрополије у Северној Америци, на чему су наша Црква и српски народ дубоко благодарни.

Као некада млади принц Растко, који је примљен и пострижен у руском атонском манастиру Светог Пантелејмона, и који се из манастира Хиландара кренуо да затражи аутокефалност за Српску Православну Цркву, српско свештенство питсбуршког намесништва упутило је априла месеца 1921. године, писмо Његовој Светости Патријарху Димитрију, првом патријарху поново уједињене Српске Православне Цркве (1920. г.), истичући чврсту одлучност и искрену жељу за уједињењем са Мајком Црквом:

„На празник Светог Димитрија 1913. године, православни Срби одржали су црквени сабор у граду Чикагу, на коме је српско свештенство, заједно са представницима црквено-школских општина и осигуравајућим друштвима, донело једногласну одлуку да Цркву на америчком континенту стави под омофор Митрополије београдске; а пошто је ваша Митрополија већ неколико година место страдања, то се упркос свим напорима Ваше Светости, није могло постићи.“

„Стога, сада када је Васкрсла Патријаршија окупила све раскомадане делове Српске Цркве, овај, још неорганизовани прекоморски део жели органски и правно да се придружи Мајци Цркви.“

Било је то 24. јануара 1921. године, када је Свети владика Николај Охридски по други пут крочио на тло Сједињених Америчких Држава. Тада, је по први пут, на америчке обале крочио јерарх Српске Православне Цркве. Епископ Николај је тада остао три и по месеца и одржао око 140 предавања и беседа на најбољим америчким универзитетима и катедралама, а такође и у мањим парохијским црквама и мисионарским заједницама. Оно што за нас важно је то, што је пре сто година подухватом светог владике упостављена прва епархија Српске Православне Цркве у Сједињеним Америчким Државама и Канади. Зато се радујмо овој новости живота, јер одиста имамо велики разлог за њу, јер је нашу прву епархију на овом континенту основао светац, целом свету знан!

Окупивши мноштво нашег свештенства и верног народа, посетивши бројне српске цркве, школе и друштвене центре, јер их није могао све обићи, Епископ Николај те, 1921. године, свим српским парохијама у Северној Америци упућује Пасхалну посланицу.

Као песник, и аутор Књиге Проповедникове, који је, видевши Бога у бременима људским, и благовременост лепоте и вечности положених у срцима људским, схватио да у божанској икономији постоји одређено време за све, и годишње доба за свако дело под небом, свети владика Николај пише:

„Са своје стране, настојаћу да будем верни тумач душе нашег народа у Америци пред Патријархом српским и Светим Синодом. Потрудићу се да опишем тешкоће, напоре и труд наших свештеника, световних и монашких, у овој земљи, како у верском, тако и у образовно-културном раду. Рећи ћу им да наши људи овде нису занемарили своју цркву и школу, своје крсно име и друге свете и дивне обичаје упркос свом тешком, мукотрпном труду у борби за живот. И њима, и целом нашем народу у Отаџбини, од просјака до Краља, већ је добро познато које сте финансијске жртве поднели у

последњим ратовима, и колико сте помоћи послали онима који су страдали у рату, посебно Црвеном крсту и ратним сирочадима.“

На основу уверљивог извештаја Епископа охридског Николаја, Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве, сазван 13. септембра 1921. године у Сремским Карловцима под председништвом Патријарха Димитрија, основао је прву Епархију Српске Православне Цркве у Сједињеним Америчким Државама и Канади. Тада је Епископ Николај постављен за администратора новоформиране Српске Епархије у Северној Америци. Њега је наследио свети Мардарије Либертивилски, човек ненадмашне жртве и визије, који је 1923. године постао први епископ Епархије америчко-канадске, Српске Православне Цркве. Он ће касније подићи први српски православни манастир у Сједињеним Америчким Државама, у градићу Либертивилу, у савезној држави Илиној. Овај манастир, посвећен Светом Сави, у почетку је служио као сиротиште, а убрзо затим је постао духовни епицентар целе наше Цркве на овом континенту.

Следећи исти пример, појединци попут Николе Тесле и Михајла Идворског Пупина, и многе друге значајне личности америчког друштва, у великој мери су осигурали темеље српско-америчке заједнице. Михајло Пупин, коме је личност Светог Саве послужила као инспирација у његовом научном раду, истакао се као велики добротвор манастира Светог Саве у Либертивилу. Дотле у Њујорку, свети владика Николај, оснива Српски библијски институт. Као плодноносан аутор, 1951. године, објављује дело „*Живот Светог Саве*“ на енглеском језику, које је, по речима професора Веселина Кесића, „дело о чудесном свецу, које је написао чудесни епископ“.

На основу казивања извесног епископа по имену Иринеј, једног од савременика Светога Саве, историја приписује Светом Сави следеће речи: „Запад нас сматра Истоком, а Исток Западом, а ми не припадамо ни Истоку ни Западу, већ Јерусалиму Небеском“. Ово је наш, јединствени српски, и заједнички православни *етос*, наша креативна моћ интеракције са светом и наш засебан допринос савременом друштву, који више није само Исток или само Запад. Исто мора постати сједињено: „склад уздигнутих емоција, интелекта и снаге воље“, како је говорио свети Николај. Описујући Америку, одлично је запазио следеће:

„Светлост Истока и светлост Запада, почива у њиховим подневима на континенту који лежи између Истока и Запада...“

У тој светлости поднева Господе, удостоји нас да угледамо Твоју Светлост, па да испунимо молитвени савет светог Николаја америчким црквеним лидерима 1921. године, да „изграде планове велике као читав свет, и учине напоре апостолске“; „Да се припремимо за жртву која је света и васцела као Твоја“. Јер у овим тешким временима, само узвишена дела, која произилазе из јаке вере, моћи ће да одрже оне који се плаше. Стога, прослављајући ову стогодишњицу, дубоко инспирисани речима нашег светог оснивача, поновимо његово „*једино искрено питање историчара историју*“, као наше сопствено:

„Историјо, реци ми ко си, да бих могао знати ко сам ја!“

Дано у Њујорку,
13. септембра, Лета Господњег 2021. године

ВАШ СМирЕНИ МОЛитвеник ПРед ПРестолом Светога Саве,

+ИРИНЕЈ

ЕПИСКОП ИСТОЧНОАМЕРИЧКИ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ